

Népmozgalom, 2020

Összefoglaló

2021. január 1-jén az ország **népességének** becsült lélekszáma 9 millió 730 ezer fő volt, 39,6 ezerrel kevesebb, mint egy évvel korábban. 2020 népmozgalmi eseményeit nagymértékben befolyásolta a koronavírus okozta járvány, ami különösen a halálozások számának alakulását érintette. 2020-ban emelkedett a **születések** és a házasságkötések száma. Kedvező jelenség, hogy folytatódott a terhességmegszakítások csökkenő irányzata, és csökkent a válások, a csecsemőhalálozások és a magzati halálozások száma az előző évihez képest. A járvány következtében a **halálozások száma** jelentősen emelkedett, és ez felgyorsította a **természetes fogyás** ütemét is. Az előzetes adatok szerint 2020-ban 92 233 gyermek született és 140 900 fő hunyt el. A természetes fogyás 48 667 főt tett ki, ami 20%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. A születésszám emelkedése mellett a teljes termékenységi arányszám az előző évi 1,49-ről 1,55-ra nőtt. A születésszám emelkedését kizárólag a gyermekvállalási kedv növekedése eredményezte, mivel a szülőképes korú nők létszámának hosszabb távú csökkenése tovább folytatódott. A **nemzetközi vándorlás** egyenlegének az előző évinél jóval kisebb többlete csak csekély mértékben tudta ellensúlyozni a népesség természetes fogyását. Emiatt a népesség **tényleges fogyása** 39,6 ezer fő volt, ami jelentősen több az egy évvel korábban mért 3,2 ezer fős tényleges fogyásnál.

1. tábla

A fontosabb népmozgalmi események

Népmozgalmi esemény	1990	2010	2019	2020 ⁺	2020 ⁺ (2019=100,0%)
Élveszületés	125 679	90 335	89 193	92 233	103,4
Halálozás	145 660	130 456	129 603	140 900	108,7
Csecsemőhalálozás	1 863	481	335	317	94,6
Házasságkötés	66 405	35 520	65 268	67 301	103,1
Válás	24 888	23 873	17 600	15 200	86,4
Terhességmegszakítás	90 394	40 449	25 783	23 900	92,7
Természetes fogyás	-19 981	-40 121	-40 410	-48 667	120,4
Tényleges fogyás	-1 670	-28 602	-3 230	-39 600	1226,0

⁺ Előzetes adat.

A születések száma 2011-ben érte el 88 ezer újszülöttel a történelmi minimumát. Ezt követően emelkedő irányzatot vett, 2016-ban érte el a lokális maximumát 93 ezer fővel, azonban 2018-ban és 2019-ben is 90 ezer fő alatt maradt a születések száma. **A 2020. évi 92 233 születésszám 3,4%-kal (több mint háromezer újszülöttel) múlta felül az előző évit.**

A halálozások száma több mint három évtized után először 2011-ben csökkent 130 ezer fő alá, majd az ezt követő években – három év kivételével – e szint alatt maradt. 2020-ban

számottevően emelkedett az elhunytak száma. **A 140 900 fős halálozás 8,7%-kal – több mint 11 000 fővel – meghaladta az egy évvel korábbit.**

A csecsemőhalálozás alapvetően csökkenő trendjét csak néhány év emelkedése törte meg az elmúlt három évtizedben. Az 1 éven aluli elhunytak ezer élveszületésre jutó száma először 2011-ben esett 5 ezrelék alá, majd további javulást követően a 2018. évi, 3,4 ezrelékes csecsemőhalálozás az eddig mért legalacsonyabb értéket jelentette. A 2019. évi emelkedést követően **2020-ban ismét csökkent az 1 éven aluli elhunytak száma, ennek ezer élveszületésre jutó értéke pedig 0,4 ezrelékpontos javulással a két évvel korábbi szintre, 3,4 ezrelékre mérséklődött.**

A házasságkötések száma hosszan tartó és jelentős csökkenést követően 2010-ben érte el 35,5 ezer házasságkötéssel a lokális minimumát. Az ezt követő hat évben számottevően emelkedett a frigyek száma, majd 2016-ban húsz év után először emelkedett 50 ezer fölé. A 2017. évi csökkenést követően 2018-ban kismértékben, majd 2019-ben robbanásszerűen nőtt a házasságkötések száma. Az emelkedő irányzat ugyan kevésbé erőteljesen, de 2020-ban is folytatódott. **A 67 301-re becsült – 1986 óta a legtöbb – házasságkötés 3,1%-kal, több mint kétezerrel múlta felül az előző évi értéket.**

A válások száma az ezredfordulót követő évtizedben 24–25 ezer körül alakult, majd az évtized végétől kezdődött csökkenés eredményeként 2014-ben ötven év után először esett 20 ezer alá. Az ezt követő időszakban ingadozással tarkítva, de továbbra is a csökkenő trend érvényesült. **2020-ban a bíróságok 15 200 házasságot bontottak fel, ami 14%-kal, mintegy 2400-zal kevesebb az előző évinél, és ez volt az 1950-es évek vége óta a legalacsonyabb számú válás.**

A halálozások számának a születésekénél jóval nagyobb mértékű emelkedése 2020-ban jelentősen megnövelte a természetes fogyás ütemét. A két népmozgalmi esemény negatív egyenlegeként **2020-ban 48 677 fő volt a népesség természetes fogyása, ez jelentősen, 20%-kal meghaladta az előző évit, és a népességszám csökkenésének kezdete, azaz 1981 óta 2020-ban érte el a legnagyobb mértéket.** A népesség lélekszámának tényleges fogyása a nemzetközi vándorlás 9,1 ezer fős többlete miatt ennél kevesebb, 39,6 ezer fő volt. Az előző évhez képest **2020-ban csaknem negyedére esett a nemzetközi vándorlás pozitív egyenlege, és ezzel párhuzamosan a népességszám tényleges fogyása 3,2 ezerről 39,6 ezerre nőtt.**

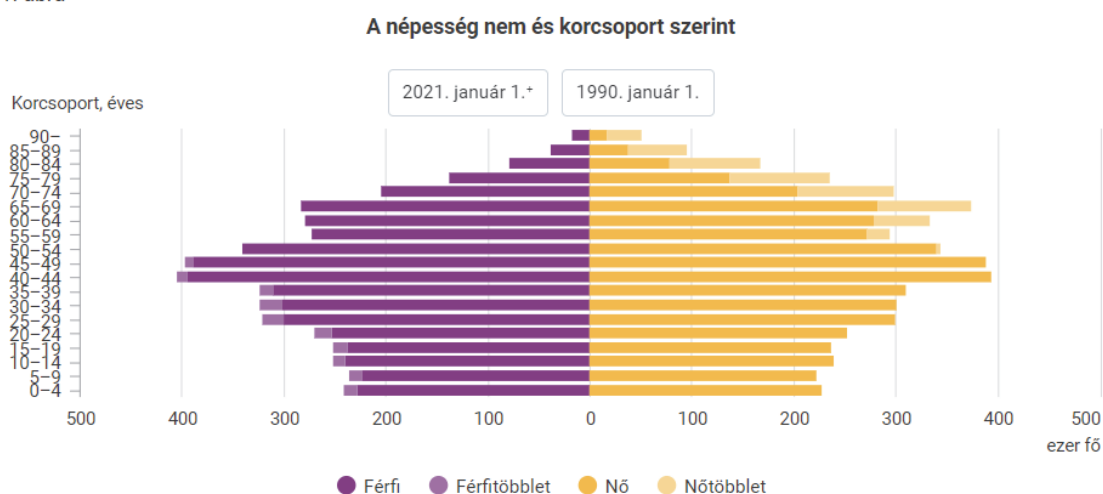
A népesség korösszetételében történt változásokat három nagy életkori csoport létszámával, illetve a népességen belüli arányával lehet jellemezni.

- A 0–14 éves gyermekkorúak száma az előző évhez viszonyítva csak kismértékben csökkent, az össznépességen belüli aránya pedig 14,6%-ot tett ki.
- A 15–64 éves aktív korúak létszáma 68 ezer fővel lett kevesebb, és az arányuk is csökkent, 65,6-ről 65,1%-ra.

- A 65 éves és annál idősebb lakosok száma közel 34 ezer fővel emelkedett, a népesség belüli arányuk pedig az egy évvel korábbi 19,9-ről 20,3%-ra nőtt.

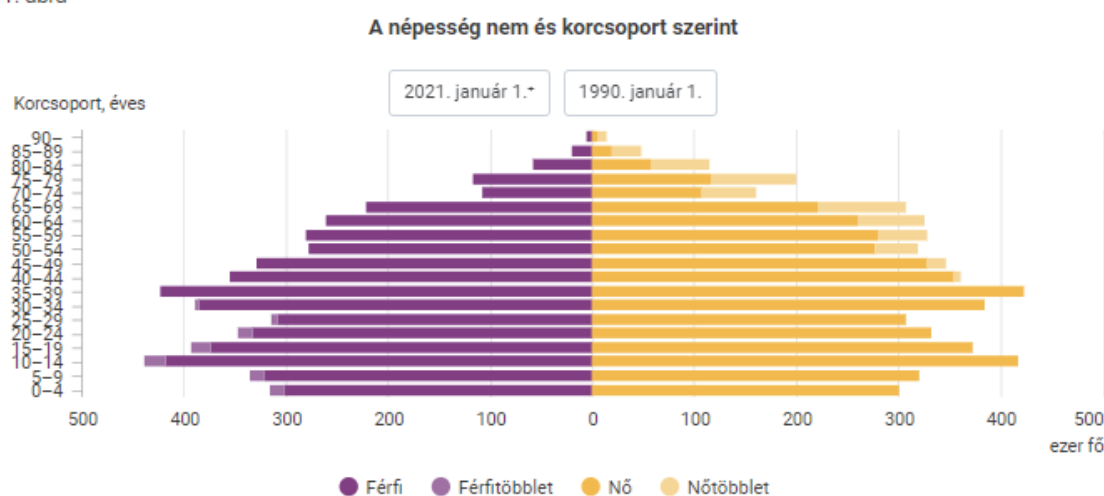
Továbbra is megfigyelhető a népesség elöregedési folyamata. Az aktív korú népesség számának és arányának csökkenése miatt 2021. január 1-jén száz aktív korúra 22 gyermekkorú és 31 időskorú lakos jutott, mindkét érték némileg emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. A népesség öregedési folyamatához az időskorúak számának emelkedése mellett a gyermekkorúak csökkenő létszáma is hozzájárul. A két népességcsoport egymáshoz viszonyított arányát az öregedési index értéke fejezi ki a legszemléletesebb módon. A 65 éves és annál idősebb lakosok száma és aránya először 2005-ben haladta meg a 0–14 éves gyermekkorúakét, azóta az időskorúak túlsúlya folyamatosan nő. **2021. január 1-jén száz gyermekkorúra közel 140 időskorú lakos jutott, szemben az előző évi 137-tel.**

1. ábra

* Előzetes adat.

1. ábra

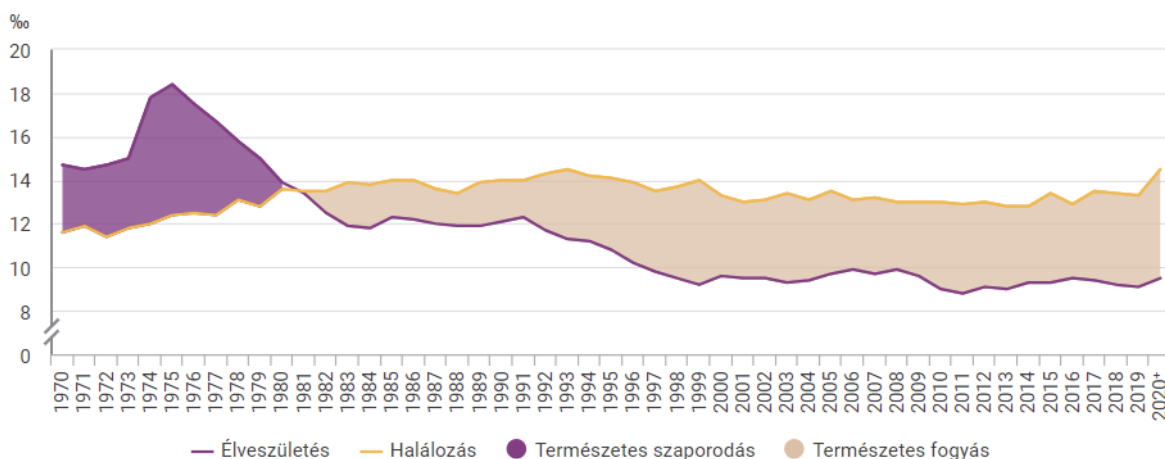
A növekvő természetes fogyást kismértékben ellensúlyozta a bevándorlási többlet

2021. január 1-jén hazánk lakosságának lélekszáma a 2011. évi népszámlálás alapján történt továbbvezetés szerint **9 millió 730 ezer fő volt**. Az ország jelenlegi területén 1981. január 1-jén regisztráltuk a legmagasabb népességszámot, 10 millió 713 ezer fővel.

- Az 1981 során megindult természetes fogyás változó ütemben, de negyven éve folyamatosan tart. **1981. és 2021. január 1. között a születések és a halálozások számának negatív egyenlegeként 1 millió 272 ezer fővel fogyott a lakosság száma**. A legnagyobb mértékű természetes fogyás 2020 során következett be, amikor egy év alatt 48,7 ezer fővel lett kevesebb a népességszám, ezt megelőzően 1999-ben volt ehhez hasonló nagyságú, 48,6 ezer fős természetes népességcsökkenés.
- A népességszám tényleges fogyását a nemzetközi vándorlás egyenlege is befolyásolja. **1981. és 2021. január 1. között a tényleges fogyás 983 ezer főt tett ki, vagyis 289 ezerrel kevesebbet, mint amennyi a természetes fogyás volt**. Ez azt jelenti, hogy összességében 289 ezer fővel gyarapodott a lakosság száma a nemzetközi vándorlás pozitív egyenlege miatt. A bevándorlási többlet 2019-ben még 37,2 ezer fővel, 2020-ban viszont ennél jóval kisebb mértékben, 9,1 ezer fővel tudta mérsékelni a természetes fogyásból eredő létszámcsökkenést.

2. ábra

A természetes népmozgalmi folyamatok alakulása

* Előzetes adat.

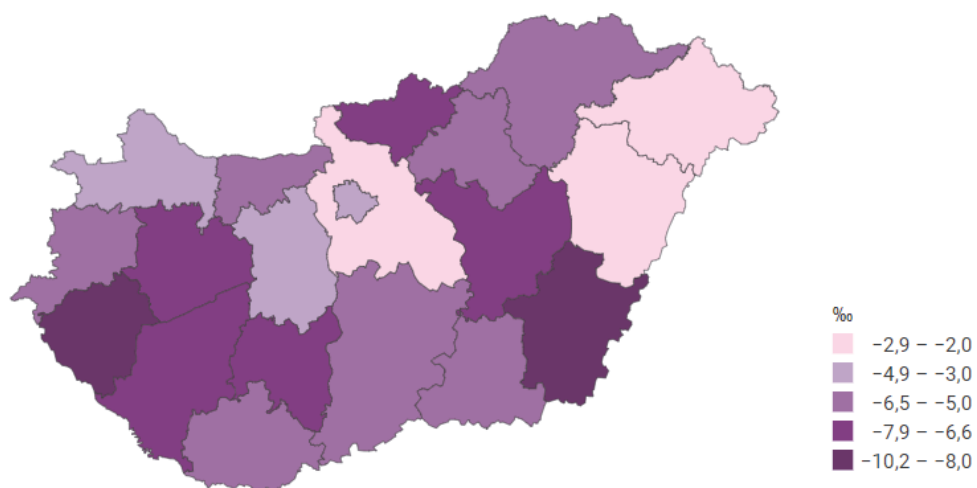
2020-ban a halálozások száma az ország valamennyi megyéjében meghaladta a születéseket. Az ebből adódó természetes fogyás mértéke azonban eltérő volt:

- az 5 ezrelékes országos átlagnál jelentősen nagyobb – 7,3 és 10,2 ezrelék közötti – volt a népességcsökkenés Békés, Zala, Nógrád és Somogy megyében, az átlagosnál alacsonyabb születési és a magasabb halálozási ráták következtében.

- Pest, Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Győr-Moson-Sopron megyében viszont – főleg az országosnál fiatalabb korösszetételből adódóan – viszonylag magas a születési és alacsony a halálozási arány, ennek következtében a legkisebb, 2,0 és 3,4 ezrelék közötti természetes fogyás következett be.

3. ábra

Az ezer lakosra jutó természetes fogyás megyénként, 2020*

* Előzetes adat.

2020-ban az országnak három olyan nagyobb területi egysége volt, ahol a természetes fogyás ellenére a belföldi és a nemzetközi vándorlás együttes hatásának köszönhetően a lakosság lélekszáma ténylegesen gyarapodott.

- Győr-Moson-Sopron megye közel 10,7 ezrelékes lakosságszám-növekedéséhez az átlagosnál magasabb belföldi és nemzetközi vándorlás egyaránt hozzájárult.
- Pest megye népessége közel 9,7 ezrelékkal növekedett, ebben főleg a belföldi vándorlás játszott meghatározó szerepet.
- Az előzőeknél jóval kisebb mértékben, 1,7 ezrelékkal gyarapodott Somogy megye népessége, ami ugyancsak a belföldi vándorlás többletének köszönhető.

A legnagyobb belföldi vándorlási nyereséget ezer lakosra számítva Pest megye könyvelhette el 11,5 ezrelékkal, mellette Veszprém és Somogy megyében volt jelentősebb belföldi vándorlási többlet 8,7, illetve 8,3 ezrelékkal. A legnagyobb mértékű belföldi elvándorlást Budapest mellett Szabolcs-Szatmár-Bereg és Borsod-Abaúj-Zemplén megye szenvedte el, de jelentős volt a belföldi elvándorlásból eredő népességcsökkenés Tolna és Békés megyében is.

2020-ban a nemzetközi vándorlást tekintve Győr-Moson-Sopron megye bizonyult a legvonzóbbnak, ugyanakkor az országos átlagnál jobban növelte a népesség lélekszámát a nemzetközi vándorlás pozitív egyenlege Szabolcs-Szatmár-Bereg, Hajdú-Bihar és Borsod-Abaúj-Zemplén megyében is. **2020-ban Budapest lakossága csökkent a legnagyobb mértékben, 15,0 ezrelékkal**, mivel a természetes fogyás mellett a belföldi és a nemzetközi

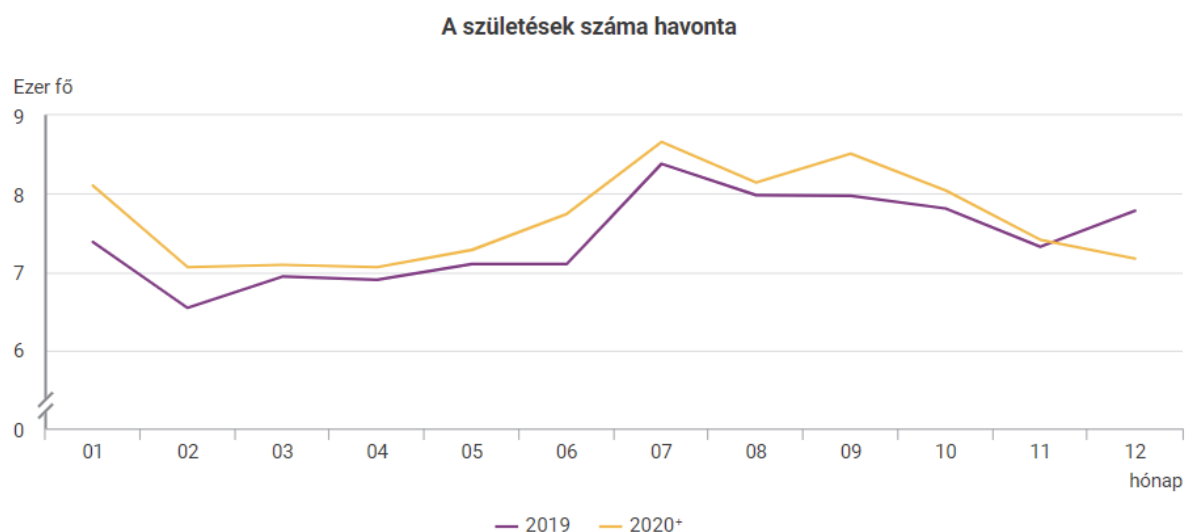
vándorlás negatív egyenlege is mérsékelte a népesség lélekszámát. A főváros mellett Békés és Tolna megye népessége csökkent a legnagyobb mértékben, 12,5 és 10,7 ezrelékkal, de az átlagosnál nagyobb volt a népességszám tényleges fogyása Jász-Nagykun-Szolnok, Zala, Baranya, Borsod-Abaúj-Zemplén és Csongrád–Csanád megyében is.

A születések számát a gyermekvállalási kedv és a szülőképes korú nők létszámának alakulása határozza meg

A születések száma hosszan tartó csökkenő irányzat után 2011-ben érte el 88 ezer újszülöttel a történelmi minimumát, ami nagyságrendjét tekintve kevesebb mint a fele volt az 1970-es évtized közepét jellemző születésszámnak. Innen indult meg egy ingadozásokkal tarkított, lassú emelkedés, aminek az eredményeként 2016-ban a születésszám 93 ezer újszülöttel elérte a lokális maximumát. Az ezt követő újabb csökkenés következtében 2019-ben mindössze 89,2 ezer gyermek jött a világra.

A 2020-at jellemző emelkedő trend már az előző év decemberében megjelent és változó mértékben folytatódott. Az előző évhez képest 2020-ban 3,4%-kal, több mint háromezerrel, 92 200-ra nőtt a születések száma. Az év első tizenegy hónapjában 1 és 10% közötti volt az emelkedés mértéke, januárban és júniusban meghaladta a 9%-ot, februárban és szeptemberben pedig 6–8% között mozgott. A január–februári, közel 9%-os születésszám-emelkedés mintegy 1200 fős többlétszületést jelentett, és ez tette ki az éves növekedés nagyjából 40%-át, az első félévi közel 2400 fős születésszám-emelkedés pedig az éves születési többlet 78%-át jelentette. A novemberi kismértékű, 1,3%-os emelkedést követően decemberben hirtelen mintegy 8%-kal csökkent a születések száma az előző év azonos hónapjához képest, ami megtörte a fellendülő irányzatot.

4. ábra

+ Előzetes adat.

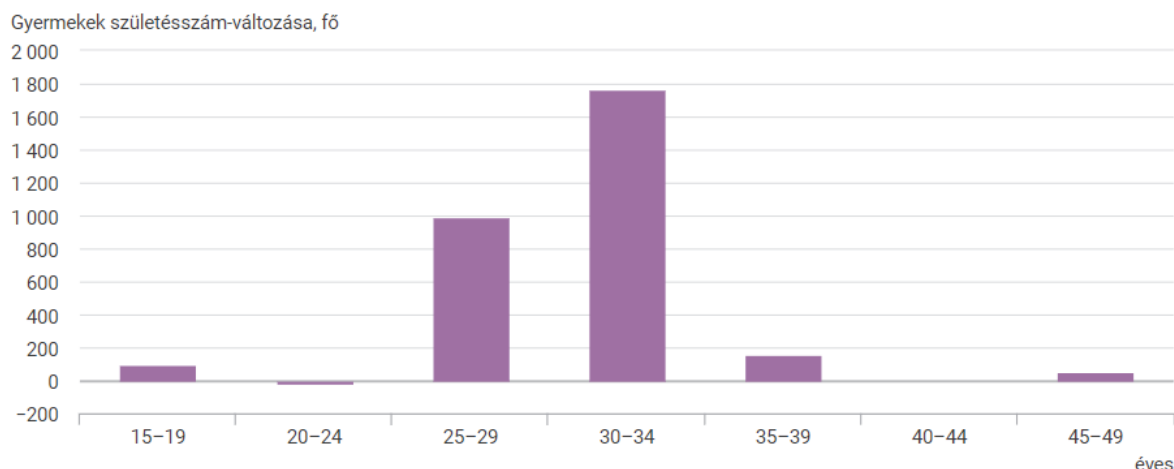
A születések számát alapvetően két tényező, a termékenység szintje és a szülőképes korú nők létszáma határozza meg. A termékenység több évtizedes, alapvetően csökkenő irányzata miatt egyre kisebb létszámú női nemzedékek lépnek szülőképes korba és haladnak át a propagatív életkor egyes szakaszain, ezzel párhuzamosan nagyobb létszámú korosztályok hagyják el a szülőképes kort. A születésszám évenkénti változásának iránya és mértéke elsősorban attól függ, hogy a termékenység szintje, a gyermekvállalási kedv milyen mértékben tudja ellensúlyozni a szülőképes korú nők létszámának csökkenését. 2020-ban valamennyi női korcsoportban emelkedett a termékenység szintje, és ez sikerrel ellensúlyozta a szülőképes korú nők létszámának közel 21 ezer fős csökkenését. Az egyes női korcsoportok termékenysége és létszámváltozása eltérő mértékben járult hozzá a születésszám mintegy háromezer fős emelkedéséhez.

- A tizenévesek termékenysége nem játszik fontos szerepet a születésszám alakításában. Termékenységük kismértékben emelkedett, létszámuk érdemben nem változott, születésszámuk kevesebb mint száz fővel emelkedett.
- A 20–24 éves nők termékenysége mintegy 4%-kal emelkedett, létszámuk viszont közel tízezer fővel lett kevesebb, emiatt a születéseik száma is kismértékben csökkent.
- A 25–29 éves nők termékenységemelkedése ellensúlyozni tudta a létszámuk kismértékű csökkenését, így közel ezer fővel nőtt a születésszámuk az előző évhez képest.
- A 30–34 éves nők termékenysége és létszáma is emelkedett, a két tényező együttes hatása a születésszám jelentős, mintegy 1800 fős emelkedésével járt együtt.
- A 35–39 éves nők termékenysége több mint 5%-kal nőtt, létszámuk viszont közel 13 ezer fővel csökkent, így a születésszámuk csak kismértékben, alig 160 újszülöttel haladta meg az előző évit.
- A 40–44 éves nők termékenységemelkedését teljes mértékben kioltotta létszámuk több mint 14 ezer fős csökkenése, így a születésszámuk lényegében változatlan maradt.
- Dinamikáját tekintve a 45–49 éves nők termékenysége emelkedett a legjelentősebb mértékben, miközben a létszámuk is növekedett. Mindez azonban csak 50 fős többletszületéssel járt együtt a többi korcsoporthoz viszonyított igen alacsony termékenységi szintjük miatt.

A fentiek értelmében a 2020. évi születési többlet túlnyomó többsége, mintegy 91%-a két korosztálytól, a 25–29 és 30–34 éves életkorú nőktől származik.

5. ábra

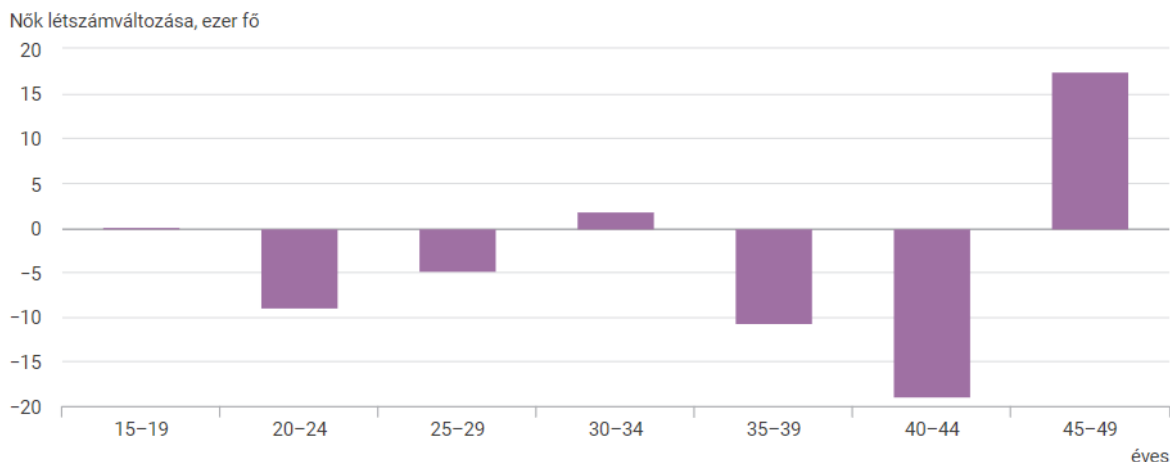
A születésszám változása az előző évhez képest a nők korcsoportja szerint, 2020*

* Előzetes adat.

6. ábra

A szülőképes korú nők létszámváltozása az előző évhez képest a nők korcsoportja szerint, 2020*

* Előzetes adat.

A házasságban született gyermekek száma 18%-kal nőtt

Az éves születésszám fontos tényezője, hogy az újszülöttek mekkora hányada származik házas és nem házas párkapcsolatból. A házasságon kívüli születések aránya az elmúlt évtizedekben folyamatosan emelkedett, 1990 és 2000 között több mint a kétszeresére, 13-ról 29%-ra nőtt. Ez az arány az ezredfordulót követően egy rövid megtorpanás után újból dinamikus emelkedésnek indult, és 2015-ben érte el eddigi csúcspontját, közel 48%-kal. Az elmúlt néhány évben a házasságkötések számának növekedésével számottevően csökkent a házasságon kívül született gyermekek száma és aránya.

2020-ban a gyermekek közel 70%-a született házasságból és 30%-a házasságon kívül. Ez jelentős változás az egy évvel korábbi 61–39%-os, valamint a két évvel ezelőtti 56–44%-os

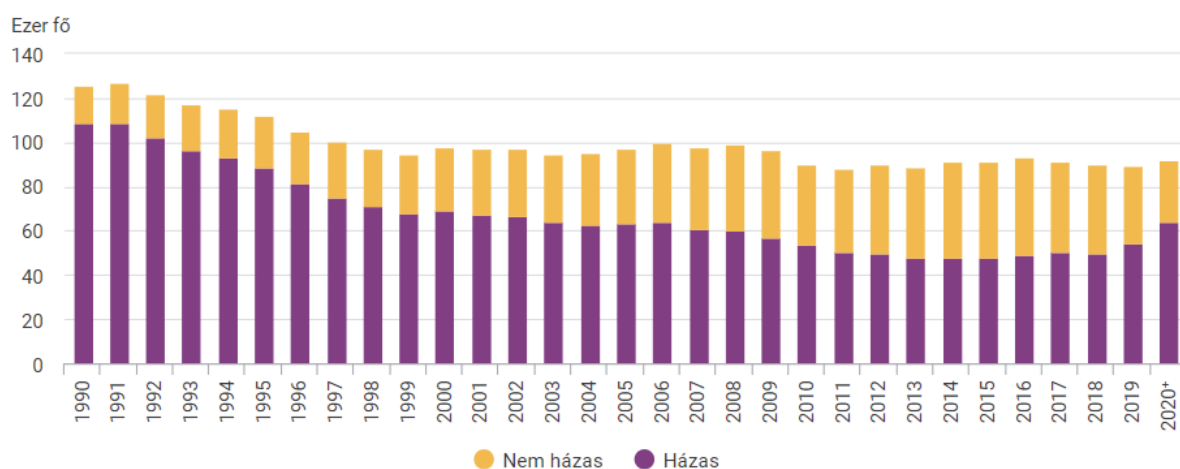
házas-nem házas arányhoz viszonyítva. A 2020. évi születésszám-emelkedést teljes egészében a házasságban világra jött gyermekek számának a növekedése eredményezte, számuk mintegy 9700 fővel, közel 18%-kal emelkedett, miközben a házasságon kívül születetteké 19%-kal, közel 6700 újszülöttel csökkent.

Az anyák életkorát tekintve valamennyi korcsoportban emelkedett a házasságból született gyermekek száma és aránya, a házasságon kívül születetteké pedig csökkent.

- A 25 év alatti anyáknál változatlanul a házasságon kívül született gyermekek dominálnak, de az előző évhez képest az átlagosnál jobban nőtt közöttük a házas születések aránya.
- A házasságon kívüli születések hányada a 20-as éveik második felében és a 30-as éveikben járó nőknél csökkent a legnagyobb mértékben, azoknál a korcsoportoknál, ahol korábban is a legmagasabb volt a házas és a legalacsonyabb a nem házas születések aránya. A 25–29 éves nők 74, a 30–39 éveseknek pedig a 80%-a házasságból hozta világra a gyermekét 2020-ban, és csak 20%-uk vállalt gyermeket házasságon kívül.

7. ábra

Az élveszületések az anya családi állapota szerint

* Előzetes adat.

A szülőképes korú nők létszámának csökkenése ellenére emelkedő születésszám a gyermekvállalási hajlandóság erősödését jelzi

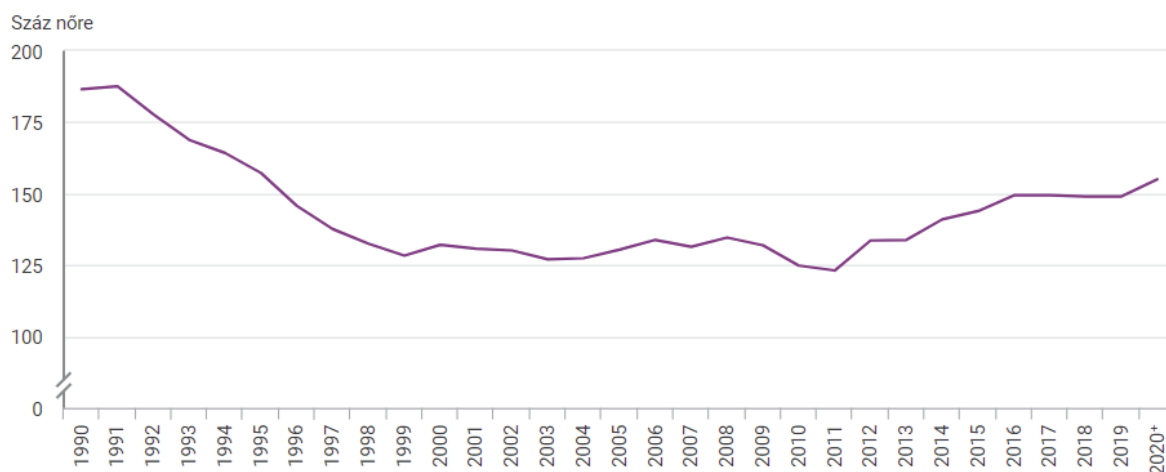
A 2020. évi termékenységi szint mellett száz nő 155 gyermeket hozna a világra élete folyamán, ez 4,3%-os emelkedést és számszerűen 6 gyermekkel többet jelent az előző évi 149-es teljes termékenységi arányhoz (TTA) képest. A születések száma kisebb mértékben emelkedett (3,4%-kal), mint a termékenység szintje. Ennek az az oka, hogy a szülőképes korú nők létszáma csökken, így a kevesebb potenciális anya a termékenység növekedésének mértékénél kevesebb számú gyermeket tud világra hozni. A 2020. évi termékenységi szint továbbra is számottevően elmarad az egyszerű reprodukció biztosításához átlagosan szükséges

210 körüli gyermekszámtól. **A bruttó reprodukciós együttható egy nőre számított értéke 0,757 volt**, azaz a 2020. évi termékenységi szint mellett ezer nő az élete során 757 leánygyermeknek adna életet, az így felnövekvő gyermekgenerációk létszáma mintegy 24%-kal maradna el a szülői nemzedékek létszámától.

A 2011. évi történelmi mélypontot jelentő száz nőre számított 123 gyermekkel szemben a 2020. évi 155 gyermek 26%-os termékenységgel jelent. **A 2011. évi termékenységi szint fennmaradása esetén 2020-ban 73 ezer gyermek született volna, 19,2 ezerrel kevesebb a ténylegesnél.** A szülőképes korú nők év közepi lélekszáma viszont közel 175 ezer fővel, 7,4%-kal csökkent 2011 és 2020 között. **A 2011. évi változatlan női népességszám mellett 2020-ban közel 111 ezer gyermek jött volna világra, 18,6 ezer gyermekkel több, mint amennyi ténylegesen született.**

8. ábra

Teljes termékenységi arányszám

* Előzetes adat.

A terhességmegszakítások mellett a magzati halálozások száma is csökkent

A terhességmegszakítások hosszabb idő óta megfigyelhető csökkenő irányzata tovább folytatódott, és a visszaesés üteme is gyorsult az előző évihez képest. **A 2020. évi 23,9 ezer beavatkozás csaknem 1900-zal, azaz 7,3%-kal kevesebb volt, mint egy évvel korábban.** Ezer szülőképes korú nőre 10,8 művi vetélés jutott, szemben az egy évvel korábbi 11,6 műtéttel. A csökkenő irányzat a nők valamennyi korcsoportjában megfigyelhető. A terhességmegszakítások életkor szerinti profilja alapján

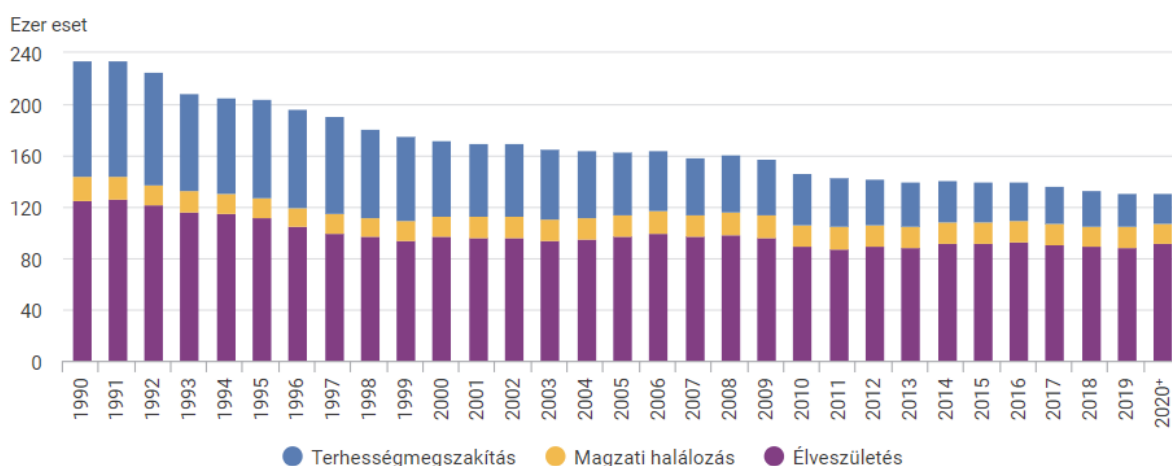
- a tizenévesek körében csökkent a legnagyobb mértékben a terhességmegszakítások gyakorisága.
- A 20-as éveikben járó nőknél a leggyakoribb a művi vetélés, és a csökkenés mértéke is ezekben az életkorokban a legkisebb.

- A 30–34 éves nők terhességmegszakításai az átlagosnál nagyobb mértékben csökkentek.
- A 35–39 éves nők körében a visszaesés mértéke alacsonyabb volt az átlagosnál.
- A 40 év feletti nők igen ritka terhességmegszakítási gyakorisága tovább mérséklődött.

2019-hez képest a művi vetélések száma lényegesen csökkent, a születéseké viszont emelkedett, ennek eredményeként **2020-ban száz élveszületésre 25,9 terhességmegszakítás jutott, szemben az előző évi 28,9-del.**

9. ábra

A szülészeti események alakulása

+ Előzetes adat.

A magzati halálozások a korai és középidős magzati halálozások (spontán vetélések), valamint a halvaszületések együttes számát jelenti. **A 2020-ra becsült 15,4 ezer magzati halálozás 6,6%-os csökkenést jelent a 2019. évihez képest.** A magzati halálozásoknál nehéz egyértelmű irányzatot meghatározni, mivel az elmúlt évtizedben a számuk évről évre jelentősen ingadozott. A 2020. évi adatok viszont egyértelmű csökkenést jeleznek, a 15,4 ezer magzati halálozás 1999 óta a legalacsonyabb esetszám. Mivel 2020-ban a születések száma emelkedett, a száz élveszületésre jutó magzati halálozás a 2019. évi 18,5-ről 16,7-re mérséklődött. A magzati halálozások potenciális tartalékokat jelentenek a születésszám emelkedéséhez, hiszen az esetek döntő többségében kívánt fogamzásokról van szó, ahol az anyák akaratuk ellenére veszítik el a magzatukat.

A magzati halálozások és művi vetélések együttesen teszik ki a magzati veszteségeket. Ezek száma közel 3 ezer esettel, 7,0%-kal csökkent, így a száz élveszületésre jutó magzati veszteségek értéke is mérséklődött. 2020-ban száz élveszületésre 42,6 magzati veszteség jutott, szemben az előző évi 47,4-del. Ez még mindig magas érték, mivel azt jelenti, hogy durván minden második élveszületésre jutott egy magzati veszteség.

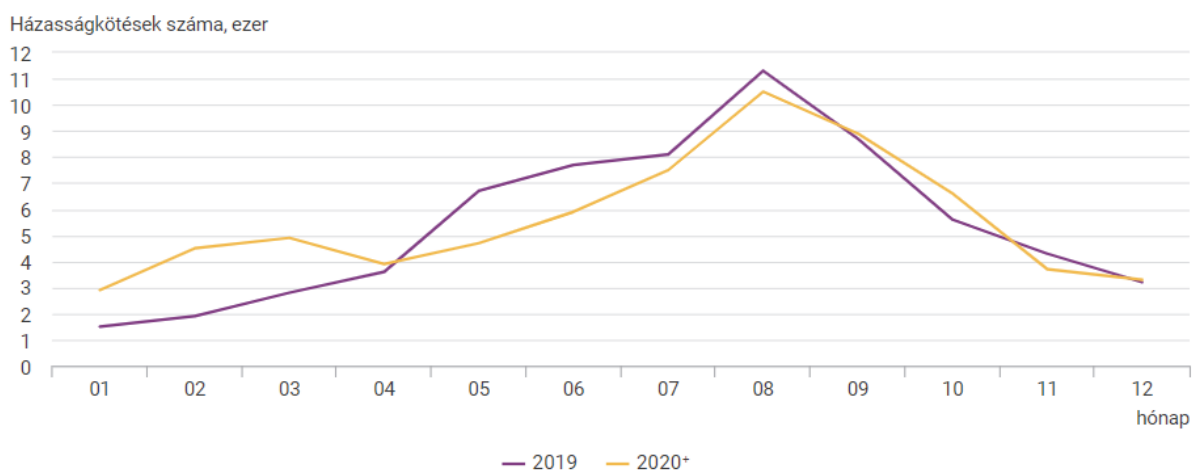
A házasságkötések száma továbbra is emelkedik

A házasságkötések számának hosszan tartó és jelentős csökkenése 2010-ben érte el a mélypontját, ami a népmozgalmi statisztika eddigi történetének egyik legalacsonyabb számú házasságkötését jelentette. Az ebben az évben kötött 35,5 ezer házasság csak valamivel több mint egyharmada volt az 1970-es évek közepén mért és a lokális maximumot jelentő több mint 100 ezer házasságkötésnek. Erről a mélypontról történt egy kedvező irányú elmozdulás, aminek az eredményeként 2016-ban huszonegy év után először emelkedett 50 ezer fölé a frigyek száma, és a következő két évben is ezen érték körül ingadozott. 2019-ben látványosan, 28%-kal, 65,3 ezerre emelkedett a házasságkötések száma, ami 1990 óta nem fordult elő.

2020 első hónapjai még az előző évinél is dinamikusabb növekedést vetítettek előre, mivel az első negyedévben kétszer annyi házasságot kötöttek, mint egy évvel korábban. A megtorpanás első jele az áprilisi adatokban már megmutatkozott a koronavírus-járvány miatt bevezetett, a csoportos rendezvényeket korlátozó intézkedések következtében. Ennek ellenére áprilisban még valamivel több házasságkötés történt, mint az előző év azonos hónapjában. A határozott visszaesés az ezt követő hónapokban jelentkezett, május–júniusban több mint egynegyedével, július–augusztusban a házasságkötések szezonális csúcsidejében 6,9%-kal kevesebb frigyét regisztráltak. Az év hátralevő hónapjaiban, november kivételével a házasságkötések száma kismértékben meghaladta az előző évit. A január–márciusi jelentős házassági többlet egyaránt sikerrel ellensúlyozta a többi hónapban tapasztalt nagymértékű csökkenést és csekély növekedést eredményezett. Így összességében 2020-ban 67,3 ezer házasságot kötöttek, 3,1%-kal, mintegy kétezerrel többet, mint egy évvel korábban. Ennél több házasságot utoljára 34 évvel korábban, 1986-ban kötöttek.

10. ábra

A házasságkötések száma havonta

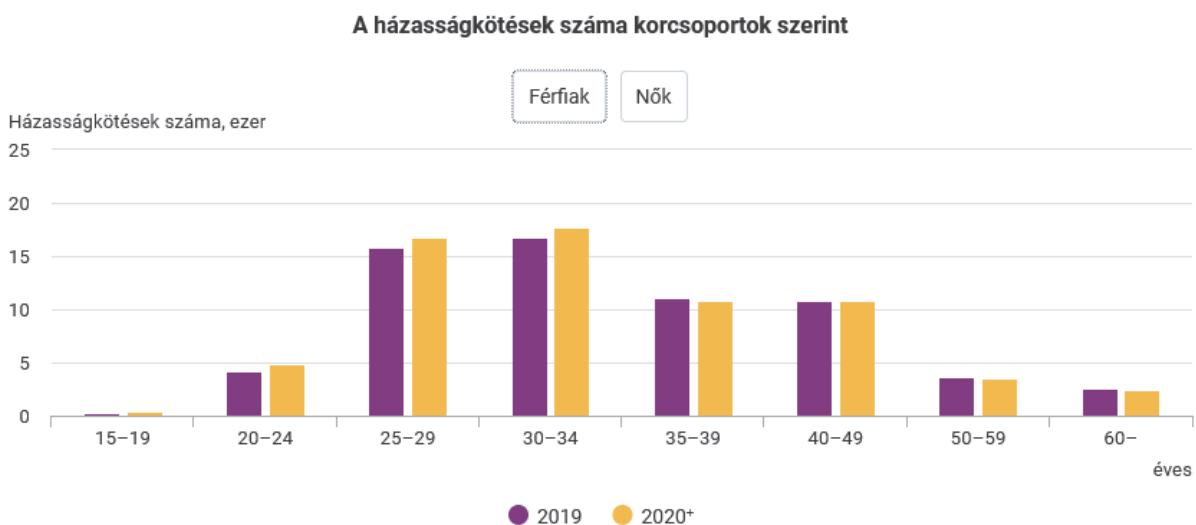

+ Előzetes adat.

A házasságkötések száma kizárólag a fiatalabb korcsoportokban emelkedett.

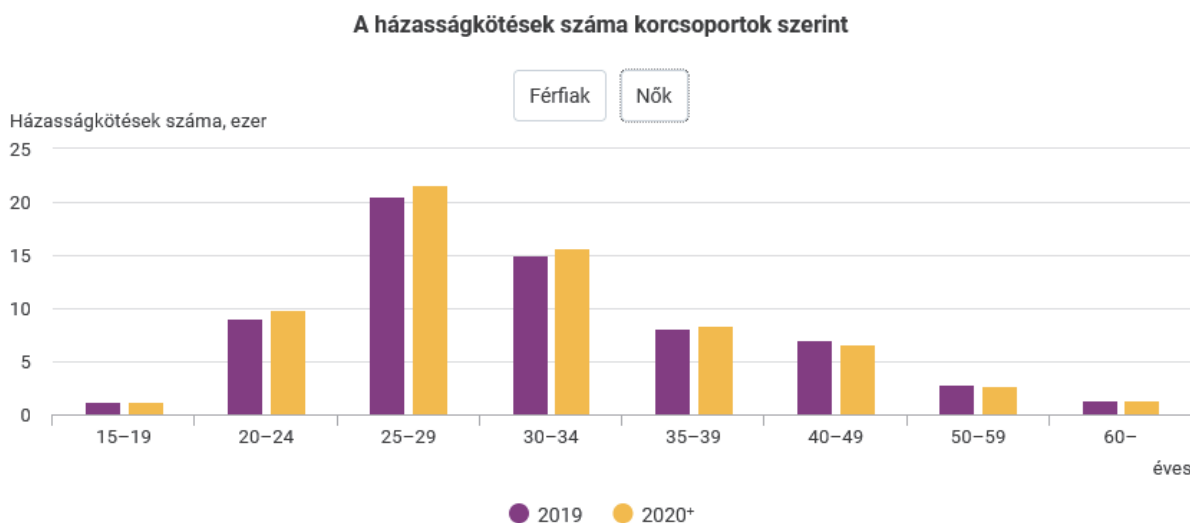
- Csak a 40 év alatti női korcsoportokban történt emelkedés, ezen belül a legnagyobb mértékű, 7,7%-os növekedés a 25 év alatti fiataloknál volt.
- A férfiaknál egyértelmű emelkedés a 35 év alatti korcsoportokban történt, a 35–39 éveseknél kismértékben csökkent, a 40–59 évesek körében pedig lényegében változatlan maradt a házasságkötések száma.
- A 40 év feletti női és az 50 év feletti férfi korcsoportokban mindenhol csökkent a házasságkötések száma, és az életkor előrehaladtával a csökkenés mértéke is erősödött.

11. ábra

* Előzetes adat.

11. ábra

* Előzetes adat.

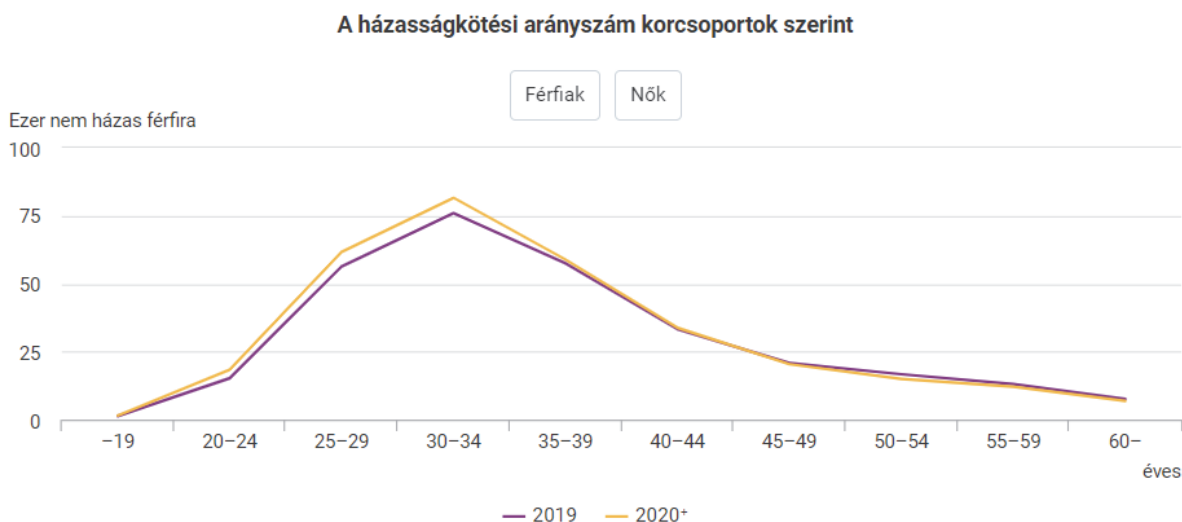
Az abszolút számoknál pontosabb képet kapunk, ha a házasságkötéseket az ezer megfelelő korú nem házas nőre, illetve férfira jutó frigyek számával mérjük, azokéval, akik potenciálisan

házasságot köthetnek. Ennek a mutatónak az értékét nemcsak a megfelelő életkorban lévő nem házasok száma, hanem a népességen belüli aránya is befolyásolja. A házasságkötési gyakoriságok életkor szerinti profilja eltérő képet mutat nemek szerint. A 35 év alatti nők gyakrabban kötnek házasságot, mint a hasonló életkorú férfiak, a 34 év feletti férfiaknál viszont minden korcsoportban gyakoribb a házasságkötés, mint a nőknél. Minél fiatalabb az életkor, annál nagyobb az eltérés. A 20–24 éves nők több mint kétszer, a tizenévesek pedig több mint háromszor gyakrabban lépnek házasságra, mint a hasonló életkorú férfiak.

2020-ban a 40 év alatti nők és 45 évnél fiatalabb férfiak körében emelkedett a házasságkötések gyakorisága, az e feletti korcsoportokban viszont mindenhol csökkent.

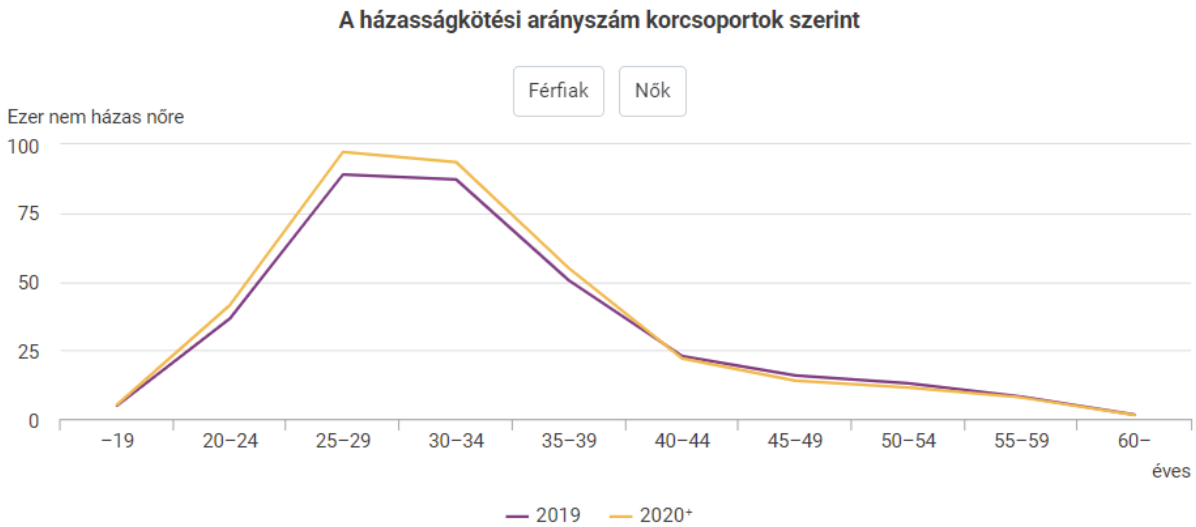
- A nőknél főleg a 20-as éveikben járók házasságkötési kedve nőtt, mintegy 10%-kal, a legnagyobb mértékű, 12% körüli visszaesés a 45–54 éves nők körében volt.
- A 30 év alatti férfiak házasságkötési gyakorisága nagyobb mértékben emelkedett, mint az azonos életkorú nőké. Feltűnő, de részben az alacsony bázissal magyarázható a tizenéves fiúk 9,4, és a 20–24 éves férfiak 21%-kal gyakoribb házasságkötései az előző évhez képest. Ugyanakkor a nőkhöz viszonyítva a 45–54 év közötti férfiaknál a visszaesés mértéke is alacsonyabb volt.
- A fiatalabb korcsoportok növekvő házasságkötéseiben a családtámogatási intézkedések is szerepet játszhattak, amelyek főleg házaspárok és a gyermekvállalásra kész fiatalabb korcsoportok családalapítását támogatják/segítik elő.

12. ábra

+ Előzetes adat.

12. ábra

Nőtt a bejegyzett élettársi kapcsolatok száma

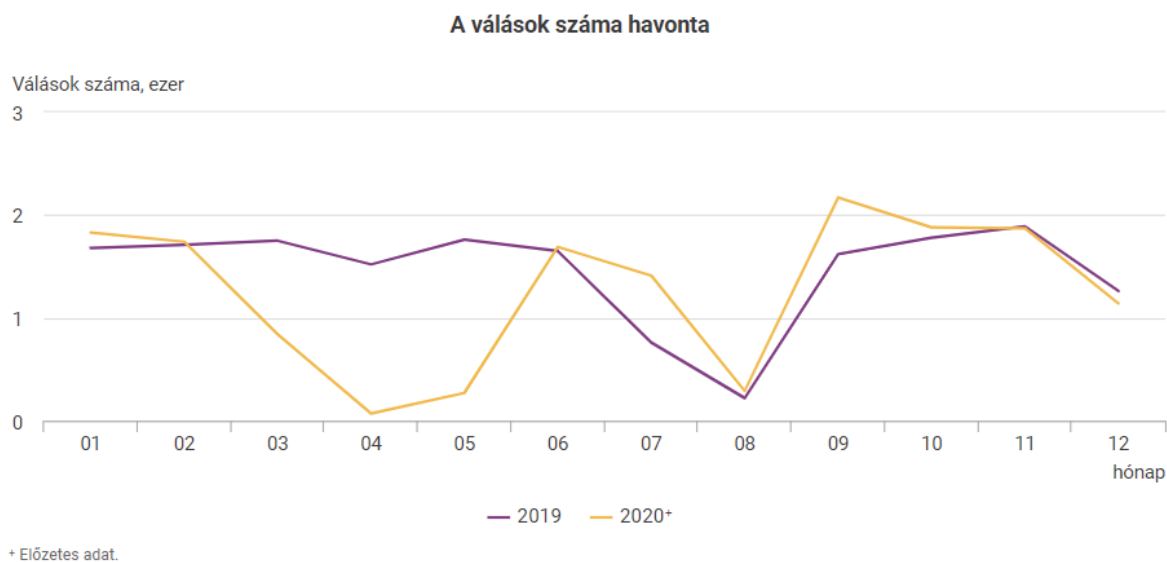
2009. július 1-től a családi állapot új törvényi kategóriával, a bejegyzett élettársi kapcsolattal bővült.^[1] 2009 második felében 67 bejegyzett élettársi kapcsolatot létesítettek, 2010-ben – az első teljes évben – 80-at. Számuk 2013-ig évről évre csökkent, majd egy folyamatos emelkedést követően 2018-ban érte el 130 azonos nemű párral az eddigi maximumát. A 2019. évi csökkenést követően 2020-ban ismét emelkedett a számuk. Az év során 126 bejegyzett élettársi kapcsolatot létesítettek, 17 párral többet, mint egy évvel korábban. A férfiak körében minden évben magasabb volt az ilyen típusú párkapcsolatok száma, mint a nőknél: 2020-ban 81 férfi és 45 női párt regisztráltak az anyakönyvvezetők. Az előző évhez viszonyított növekedés túlnyomó része a férfi párkapcsolatok számának 15-tel történt emelkedésből adódott, a nőknél csak kismértékben, 2-vel nőtt a számuk. Ennek eredményeként a férfi-női arány az előző évi 61–39%-ról 2020-ban 64–36%-ra módosult. Az ilyen párkapcsolatok több mint felénél (56%) Budapesten és Pest megyében lakó párokról van szó. A férfiak átlagosan 38,2, a nők 38,1 évesen kezdeményezték a hivatalos eljárást. A férfitartnerek közötti korkülönbség átlagosan 7,9, a női párok között átlagosan 4,3 év volt.

Csökkenett a válások száma

Az ezredfordulót követően magas szinten stagnáló, 24–25 ezer körüli válásszám az évtized végétől csökkenő irányzatot vett, és ötven év után először 2014-ben ment 20 ezer alá. 2015-ben a javuló irányzat megtorpant, és ismét 20 ezer fölé emelkedett a számuk. Az ezt követő években ingadozásokkal tarkított, de alapvetően csökkenő trend érvényesült. A **2020. évi 15,2 ezerre becsült válásszám 13,6%-os csökkenést, 2400-zal kevesebb felbontott házasságot jelent az egy évvel korábbihoz képest.** A jogerőre emelkedett válások havonkénti száma hektikus képet mutat. A március és május közötti feltűnő visszaesésben meghatározó szerepet játszott a koronavírus-járvány miatt elrendelt rendkívüli ítélkezési szünet. Az előző évhez viszonyítva

ebben a három hónapban 3850-nel kevesebb jogerős ítélet született, ami az év hátralevő hónapjaiban részben pótlásra került, de összességében a válások száma így is jelentősen elmaradt az egy évvel korábbtól. A 2020. évi adatokat óvatosan és bizonyos fenntartásokkal kell kezelni, mivel a járvány hatását a párkapcsolatok stabilitására és a válások számára csak hosszabb távon lehet érdemben megítélni.

13. ábra

A válások számának csökkenése a nők és férfiak valamennyi korcsoportjában megfigyelhető.

- A 20 év feletti lakosságot tekintve a legnagyobb mértékű visszaesés mindkét nem esetében a 35–39 évesek körében figyelhető meg, a nőknél 21, a férfiaknál 19%-kal.
- Az átlagosnál nagyobb mértékű volt a csökkenés a 30–34 nők és 40–49 éves férfiak körében is.

A válások számának jelentős mérséklődése azért is figyelemre méltó, mert az elmúlt évtizedben dinamikus módon emelkedett a házasságkötések száma. A kevesebb válás a házasságban élő párok népességén belüli növekvő arányával párhuzamosan történik.

14. ábra

* Előzetes adat.

14. ábra

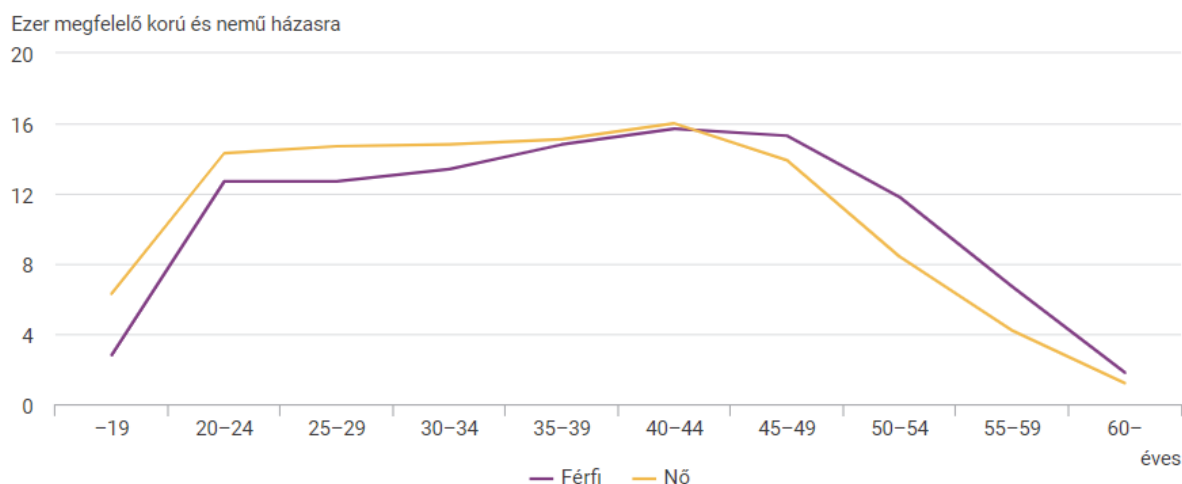

* Előzetes adat.

A válások életkor szerinti gyakorisága arra ad választ, hogy ezer megfelelő életkorú házas nőre, illetve férfira hány bíróság által kimondott válás jut. A válások gyakoriságának életkor szerinti profilja eltérő képet mutat a férfiak és a nők körében. A 40 év alatti nők valamennyi korcsoportjában gyakoribb a válás, mint a hasonló életkorú férfiaknál, 40 év felett viszont minden korcsoportban a férfiaknál magasabb ez a gyakoriság. **2020-ban ezer házasságban élő nő közül a 35–44 évesek, a férfiaknál pedig a 40-es éveikben járók bontották fel a leggyakrabban a házasságukat.** A válási gyakoriságok nemek szerinti különbségeiben a házaspárok eltérő házasságkötési életkora is szerepet játszik.

15. ábra

Válási arányszám a korábbi házasságok korcsoportja szerint, 2020*

+ Előzetes adat.

5,6 ezerrel több volt a házasságkötések száma annál, mint amennyi a halálozások és a válások által megszünt

A házasságban élők száma az új házasságkötések által gyarapodik, míg a válások és az özvegyülések következtében csökken. A házasságok mérlege az újonnan létrejövő és megszűnő házasságok számát veti egybe. Ha több új házasság köttetik, mint amennyi megszűnik, akkor a mérleg pozitív, ellenkező esetben pedig negatív. A házasságok mérlege negyven év után először 2019-ben mutatott pozitív egyenleget. Ebben a házasságkötések előző évhez viszonyított mintegy 28%-os emelkedése játszott meghatározó szerepet. 2020-ban kisebb mértékben, de tovább emelkedett a házasságkötések száma, a megszünt házasságoké viszont ellentmondásosan alakult. A halálozások jelentős növekedése közel 3700 fővel emelte a megözvegyüléssel járó megszünt házasságok számát, a válásoké azonban 2400-zal csökkent, ezáltal mérsékelte a törvényi úton felbontott házasságok számát. 2020-ban összességében 61 700 házasság szűnt meg, 1300-zal több, mint 2019-ben, és 67 301 új házasságot kötöttek, közel kétezerrel többet, mint egy évvel korábban. Ennek eredményeként a 2019. évi 4,8 ezres pozitív házassági mérleg 2020-ban 5,6 ezerre nőtt, ennyivel több házasságkötés történt, mint amennyi a halálozások és a válások által megszünt. **2020-ban száz házasságkötésre 92 megszünt házasság jutott, szemben az előző évi 93-mal.**

2. tábla

Házasságkötés és -megszűnés

Megnevezés	1990	2000	2019	2020*
Házasságkötés	66 405	48 110	65 268	67 301
Megszűnt házasság	89 817	79 685	60 423	61 700
halál következtében	64 929	55 698	42 823	46 500
válás következtében	24 888	23 987	17 600	15 200
100 házasságkötésre jutó megszűnt házasság	135	166	93	92

* Előzetes adat.

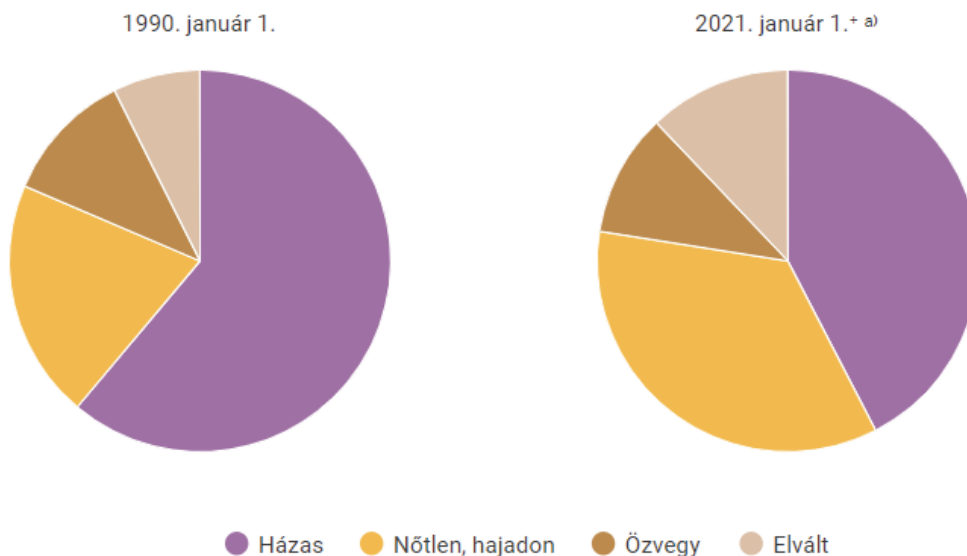
A házasságok negyven évig tartó negatív mérlege jelentősen módosította a népesség családi állapot szerinti összetételét. A 15 éves és annál idősebb népesség körében 1990 óta a házasság részaránya számottevően – 61-ről 42%-ra – csökkent, ezzel párhuzamosan 20-ról 35%-ra emelkedett a nőtlenek és hajadonok, valamint 7,4-ről 12%-ra nőtt az elváltak aránya. Az özvegy népesség 10–11% közötti hányada érdemben nem változott. 2004-ben szűnt meg a házasságban élők dominanciája, azóta a nem házas népesség képviseli a többséget. Az elmúlt évek növekvő számú házasságkötései annyiban módosították ezt az irányzatot, hogy a házások csökkenő és a nem házasok növekvő trendje megállt, és az előző évhez viszonyítva **2021. január 1-jén kismértékben nőtt a házások és csökkent a nem házasok hányada a 15 éves és annál idősebb népesség körében.** Jelentős a különbség a férfiak és nők között:

- arányukat tekintve mindkét nemnél a házások vannak a legtöbben,
- a nőknél viszont jóval alacsonyabb a hajadonok hányada, mint a férfiaknál a nőtleneké,
- ezzel szemben a férfiakhoz képest 4,5-szeres az özvegy és 1,3-szeres az elvált nők aránya.

2020-ban ezekben az arányokban nem történt érdemi változás az egy évvel korábbihoz képest. A nemek szerinti különbségek főleg a férfiak és nők eltérő korösszetételéből és halandóságából, valamint a házassági és újraházassági szokásaik és lehetőségeik eltéréseiből adódnak.

16. ábra

A 15 éves és annál idősebb népesség családi állapot szerinti megoszlása

⁺ Előzetes adat.

^{a)} A 2009. július 1. előtti családi állapot kategóriái szerint.

A Covid19-járvány miatt jelentősen nőtt a halálozások száma

A halálozások száma az 1990-es évek elejétől ingadozásokkal ugyan, de alapvetően ereszkedő trendet követett. Hosszú évtizedek óta az 1993. évi, 150 ezret is meghaladó halálesetek száma volt a legmagasabb. Innen indult a csökkenés, gyakran megszakítva egy-egy kisebb emelkedést vagy stagnálást hozó évvel. 2011-ben hosszú idő óta először szorult a halálozások száma 130 ezer alá, és az ezt követő években váltakozva hol meghaladta, máskor elmaradt ettől a szinttől. A 2020. évi, 140,9 ezer főre becsült haláleset 8,7%-kal, mintegy 11,3 ezer fővel haladta meg az előző évit, és az elmúlt 21 évben a legtöbb elhalálozást jelentette.

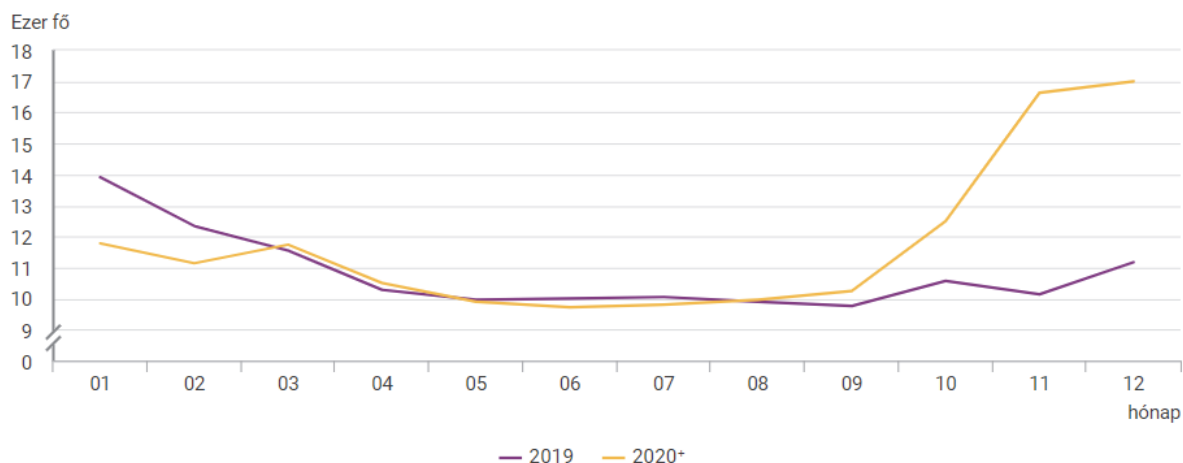
A halálozások havonkénti száma 2020 során egyenetlenül alakult.

- Az év eleji adatok biztató képet mutattak, mivel az első két hónapban az előző év azonos időszakához képest mintegy 3300 fővel, közel 13%-kal kevesebben hunytak el. Különösen a januári adatok voltak kedvezőek a mintegy 15%-os visszaeséssel, de a februári 10%-os csökkenés is jelentősnek számított. A csökkenésben szerepet játszott az előző év téli hónapjainak influenzajárványa, ami főleg 2019 elején növelte jelentősen a halálozások számát, megemelve ezzel a bázisidőszak értékét.
- Március és augusztus között a halálozások száma lényegében megegyezett az előző évivel, így az első három negyedév összes halálozása még mintegy háromezer fővel, 3,0%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól.
- A koronavírus-járvány első, tavaszi hulláma csak kismértékű emelkedést okozott a halálozások számában, azonban a második hullám már jelentős halálozási többlettel járt. Az októberi, 18%-os növekedést követően novemberben és decemberben drasztikusan, 58%-kal emelkedett a halálozások száma. 2020 utolsó negyedévének

mintegy 46 ezer fős halálozása 14,3 ezerrel haladta meg az egy évvel korábbit, és összességében 11,3 ezer fős többlethalálozást okozott 2020-ban.

17. ábra

A halálozások száma havonta

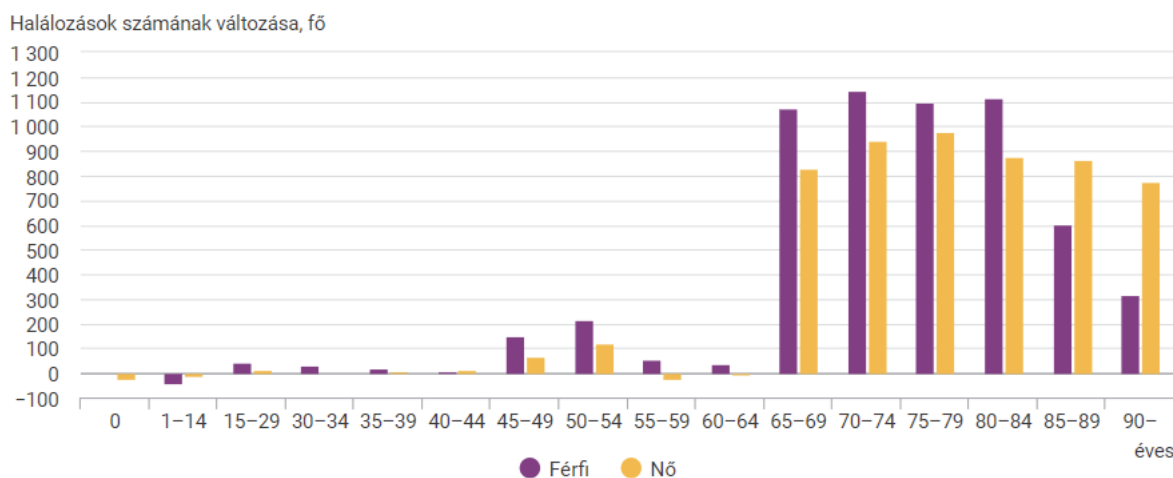
+ Előzetes adat.

2020 folyamán 68 700 férfi és 72 200 nő hunyt el, a többlethalálozások 52–48%-os arányban oszlottak meg a férfiak és a nők között. A halálozások számának emelkedése eltérő mértékben érintette a különböző életkorú és nemű lakosokat. A többlethalálozások túlnyomó többsége a 65 éves és annál idősebb korosztályoknál jelentkezett.

- A **férfiaknál** a legjelentősebb, 13 és 15% közötti emelkedés a 70–74 és a 80–84 éveseknél történt, ami az előző évhez viszonyítva mintegy 2260 fős halálozási többletthez vezetett. **A férfiaknál regisztrált mintegy 5860 fős összes halálozási többlet 91%-a a 65 éves és annál idősebbeket érintette.**
- **Az elhunyt nők** az összes halálozások több mint felét, 51%-át teszik ki, a többlethalálozások száma azonban alacsonyabb volt, mint a férfiaknál. A nőknél is **a 64 évesnél idősebbek körében emelkedett a legnagyobb mértékben az elhunytak száma, az 5440 főt kitevő többlethalálozás közel 97%-a ezekben a korcsoportokban jelentkezett.**

18. ábra

A halálozások számának változása a férfiak és nők korcsoportja szerint az előző évhez képest, 2020*

* Előzetes adat.

2020-ban ezer lakosra 14,5 halálozás jutott, a férfiaknál 14,7, a nőknél 14,2 ezrelék. **Az előző évihez viszonyított nyers halálozási arányszám mindkét nem esetében emelkedett, a férfiaknál azonban nagyobb mértékben (1,3 ezrelékponttal), mint a nőknél (1,1 ezrelékponttal).** Az elhunytak számát a megfelelő korú népességhez viszonyítva a 15 év alatti korcsoportokba tartozók halandósága mindkét nem esetében csökkent, az 1 évesnél fiatalabb leánysecsemőknél azonban jóval nagyobb mértékben, mint a fiúknál. Az 1–14 éves korcsoportban fordított a helyzet, a fiúgyermek halandósága jobban csökkent, mint a hasonló életkorú leányoké, ami az abszolút számok eltérő csökkenésében is megfigyelhető. A 15 éves és annál idősebbeknél minden korcsoportban és mindkét nem esetében emelkedett a halandóság, amelynek a mértéke azonban igen különböző volt.

A 15–34 éves fiúk, illetve fiatal férfiak körében az átlagosnál nagyobb mértékben, 10–11%-kal emelkedett a halandóság, a legkisebb mértékű, 2–5% közötti növekedés pedig a 40-es és 50-es éveikben járó, középkorú férfiaknál történt. Itt meg kell jegyezni, hogy a halálozások abszolút száma nem mindig követi az arányszámok változásának irányát és mértékét. Ennek az a magyarázata, hogy az 1960-as és 1970-es évek születéseinek nagymértékű ingadozásai miatt eltérő létszámú nemzedékek lépnek be a 40-es és 50-es éveikbe, illetve hagyják el ezt az életszakaszt. Az egyes korcsoportok lélekszáma évről évre, akár jelentősen is változhat. Növekvő létszám mellett az átlagosnál kisebb mértékű növekedés vagy akár változatlan halandóság mellett is emelkedhet a halálozások abszolút száma. Ez történt a 45–54 éveseknél, amely korcsoportokban a férfiaknál 30 ezer, a nőknél 27 ezer fővel emelkedett a létszám az előző évhez képest, és ez már a többlethalálozások számában is megmutatkozik. A korcsoport létszámának csökkenése a halandóság növekedése mellett sem jár mindig együtt a halálozások számának jelentős emelkedésével, ami az 55–64 éves korcsoportok jellemzője. A férfiaknál 20 ezer, a nőknél 28 ezer fővel lett kevesebb a lélekszámuk, így az átlagosnál kisebb mértékű

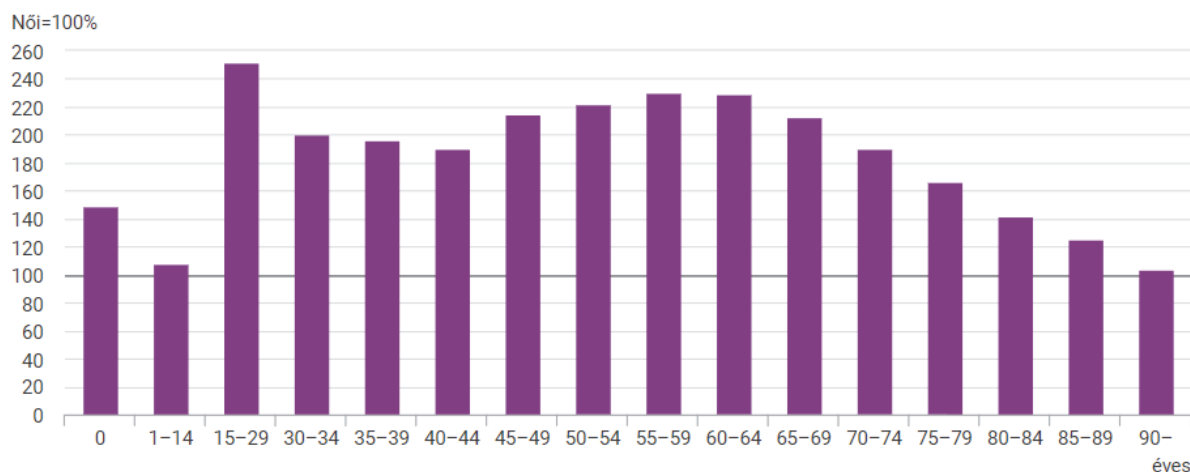
halandóság emelkedése mellett a férfiaknál alig változott, a nőknél pedig kismértékben csökkent a halálozások száma az egy évvel korábbihoz képest.

A 65 éves és annál idősebb korcsoportok halandósága jóval magasabb, mint a közép- vagy fiatalkorú lakosságé, és az életkor előrehaladtával a különbség egyre nő. Az átlagosnál nagyobb mértékű halandóság növekedése mellett a létszámuk is emelkedik, így a többlethalálozások túlnyomó többsége az idősebb korosztályoknál jelentkezett.

A férfiak halandósága nagyobb mértékben emelkedett, mint a nőké, így 2020-ban is jelentős volt a nemek közötti különbség. **Nincs olyan férfi korcsoport, ahol a halandóság kedvezőbb lenne, mint a nőknél**, sőt a 15–69 éves korcsoportokban a férfiak mortalitása megközelíti vagy meghaladja a női halandóság kétszeresét. A nemek közötti legkisebb különbség az 1–14 éves gyermekkorúaknál és a legidősebbekhez tartozó 90 éves vagy annál idősebbek körében található. A férfiak a nőknél jóval kisebb eséllyel érik el ezt a magas életkort, akik viszont elérték, azok halandósága már lényegesen nem különbözik a hasonló életkort megélt nőkéitől.

19. ábra

A férfiak halandósági többlete korcsoportok szerint, 2020**

* Az ezer megfelelő korú és nemű lakosra jutó halálozás alapján.

+ Előzetes adat.

Az elhunytak családi állapotát tekintve jelentős különbségek vannak a férfiak és a nők között. Ez főleg a nemek szerinti eltérő halandóságból és a várható élettartam különbségéből adódik. Az elhunytak túlnyomó többsége, 80%-a 65 éves vagy annál idősebb volt. **Minél magasabb az életkor, annál nagyobb a különbség a férfiak és nők családi állapot szerinti összetételében.**

- Az elhunyt férfiak fele házasságban élt a halála előtt, az elhunyt házas nők aránya ennél jóval alacsonyabb, alig 18% volt 2020-ban.
- Főleg a nők özvegyülnek meg: az elhunyt nők 62%-a volt már özvegy a halála előtt, míg a férfiaknál mintegy 20%-os volt ez az arány.
- Az elhunyt férfiak között több mint kétszer akkora a nőtlenek aránya (14%), mint az elhunyt nőknél a hajadonoké (6,4%).

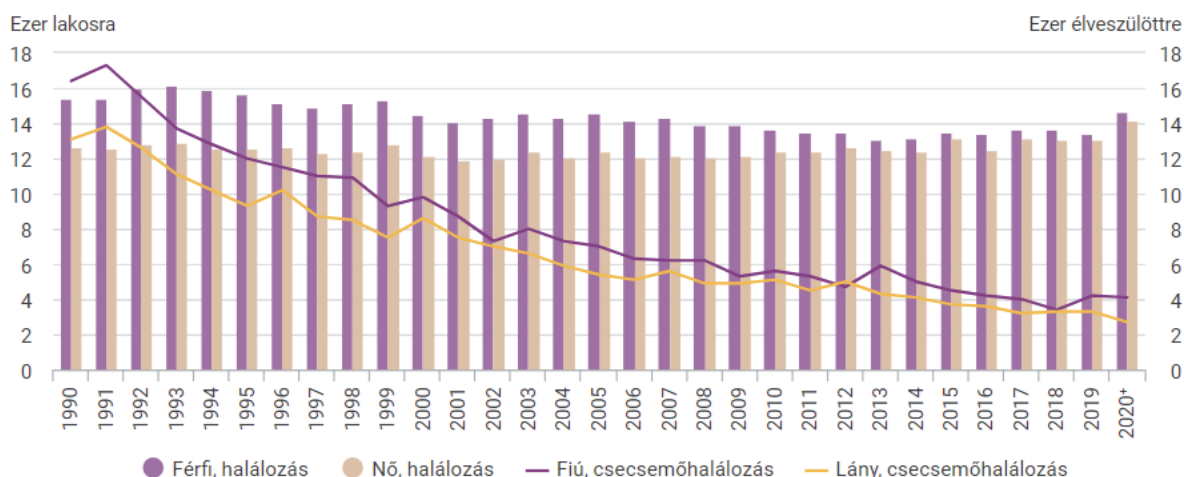
- A nemek szerinti legkisebb különbség az elhunytak között az elvált családi állapotú férfiak és nők között található, de az elvált férfiak aránya (16,4%) meghaladta a nőkéét (14%).

A **csecsemőhalandóság** egyre kisebb szerepet játszik az összes halálozásban, mégis kiemelkedő fontosságú mutató. Az adott ország egészségügyi ellátórendszerének fejlettségét, a várandósgondozás és az újszülöttellátás színvonalát kifejező nemzetközileg számon tartott mérőszám. Kulcsszerepe van a születéskor várható átlagos élettartam alakulásában, mert az 1 éves életkor elérése előtti elhalálozás valószínűsége kiemelkedően magas a későbbi életkorok halálozási kockázataival képest. 2019-ben a fiúcsecsemők halálozási valószínűsége a 47 éves férfiakéval, a leánycsecsemőké pedig az 51 éves nőkével volt hasonló nagyságú.

A csecsemőhalandóság általános javulása eredményeként az újszülöttek mortalitása először 2017-ben csökkent 4 ezrelék alá, majd 2018-ban 3,4 ezrelékre történelmi minimumra süllyedt. A 2019. évi emelkedést követően 2020-ban ismét 3,4 ezrelékre csökkent az ezer élveszületésre jutó, 1 éven aluli meghaltak aránya. 2020-ban a 317 elhunyt csecsemő közül 194 volt fiú és 123 leány. A fiúcsecsemők halandósága csak kismértékben változott, 4,2-ről 4,1 ezrelékre csökkent, a leányoké viszont mintegy 17%-os javulás mellett 3,3-ről 2,7 ezrelékre csökkent, és az eddigi legalacsonyabb értéket érte el. A fiú újszülöttek halandósága korábban is magasabb volt, mint a leányoké, de a leányok történelmi minimumával a nemek közötti különbség is megnőtt. Az egy évvel korábbi, 26%-os fiú csecsemőhalandósági többlet csaknem a másfélszeresére emelkedett 2020-ban.

20. ábra

A halálozási és a csecsemőhalálozási arány nemek szerint

+ Előzetes adat.

A koronavírus okozta járvány hatására intenzívebbé váltak a szuburbanizációs folyamatok

A születések és a halálozások mellett a belföldi vándorlás iránya és mértéke is fontos szerepet játszik egy adott terület népességszámának és demográfiai összetételének az alakulásában.

2020 folyamán 265 ezren változtattak állandó és 302 ezren ideiglenes lakóhelyet, ami a teljes belföldi vándorlásban 14 ezer fős, vagyis 2,4%-os csökkenést jelentett az előző évihez viszonyítva. Feltételezhetjük, hogy a visszaesés a koronavírus-járvány hatásának tudható be, a korábbi évekre jellemző vándorlások egy része elmaradt 2020-ban. **Az állandó jelleggel vándorlók száma közel 20 ezer fővel csökkent 2019-hez képest, amit az ideiglenes vándorlások számának növekedése csak részben tudott ellensúlyozni.**

Feltételezhetően a koronavírus okozta járvány hatására a belföldi vándormozgalmat az utóbbi években alapvetően meghatározó szuburbanizációs folyamatok intenzitása fokozódott. Habár az utóbbi évek belföldi vándormozgalmára jellemző tendenciák egy része 2020-ban is folytatódott, vagy még inkább erősödött, a településtípusok közötti mobilitás tekintetében új jelenségek is láthatóvá váltak. A Budapestről elvándorlók számának jelentős növekedése mellett kevesebben is költöztek a fővárosba, mint egy évvel korábban, ami elsődlegesen szintén a járványhelyzetből fakadó korlátozásoknak és lezárásoknak tudható be.

- **A főváros teljes belföldi vándorlási mérlege 2020-ban is negatív egyenleget mutatott**, ám a vándorlási veszteség közel háromszorosára, 16 400 főre nőtt a 2019-es 5698-ról. Miközben az állandó lakóhely-változtatások az egy évvel korábbinál is nagyobb, 8650 fős veszteséget okoztak, az ideiglenes vándorlások is kiugró mértékben, 7750 fővel csökkentették Budapest népességszámát. A 2000-es évek eleje óta mindösszesen egyszer, 2016-ban volt negatív (-161 fő) a főváros ideiglenes vándorlási egyenlege.
- **A többi várost 2020-ban is az elvándorlás jellemezte**, együttesen 2650 fős vándorlási veszteség mutatkozott ezeken a településeken. Az állandó vándorlások 4700 fővel csökkentették a városok népességszámát, ami a 2019-ben tapasztalt, 1401 fős vándorlási deficit több mint háromszorosa volt. Az állandó vándorlásokkal ellentétben az ideiglenes vándorlások 2050 fővel mérsékeltek a városok népességfogyását, és ez 2010 óta a legmagasabb többletet eredményezte.
- Budapesttel és a többi várossal ellentétben a **községi lakosok népességszámát növelte a belföldi vándorlások pozitív mérlege**. Az állandó lakóhely-változtatások 2017 óta folyamatosan növekvő többletet jelentenek a községeknek, amely tendencia 2020-ban csak tovább erősödött. Az állandó vándorlások 13 350 fős, pozitív mérlege mellett az ideiglenes vándorlások is növelték a községek népességszámát. Az ideiglenes vándorlásokból származó 5700 fős nyereségre 1997 óta nem volt példa a községek vonatkozásában.

Területi összehasonlításban **Pest régió (15 000 fő), Közép-Dunántúl (6050 fő), Nyugat-Dunántúl (4000 fő) és Dél-Dunántúl (1300 fő) tudott felmutatni pozitív vándorlási egyenleget.** 2019-hez viszonyítva Pest régióban továbbra is kiugró volt, de csökkent a vándorlási többlet. Közép-Dunántúl vándorlási nyeresége 2006 óta először haladta meg Nyugat-Dunántúléét, míg Dél-Dunántúl vándorlási egyenlege ebben az évezredben először volt pozitív. Az alföldi és észak-magyarországi régiókra 2020-ban is az elvándorlás volt a jellemző, de jelentősen mérséklődött a vándorlási veszteség.

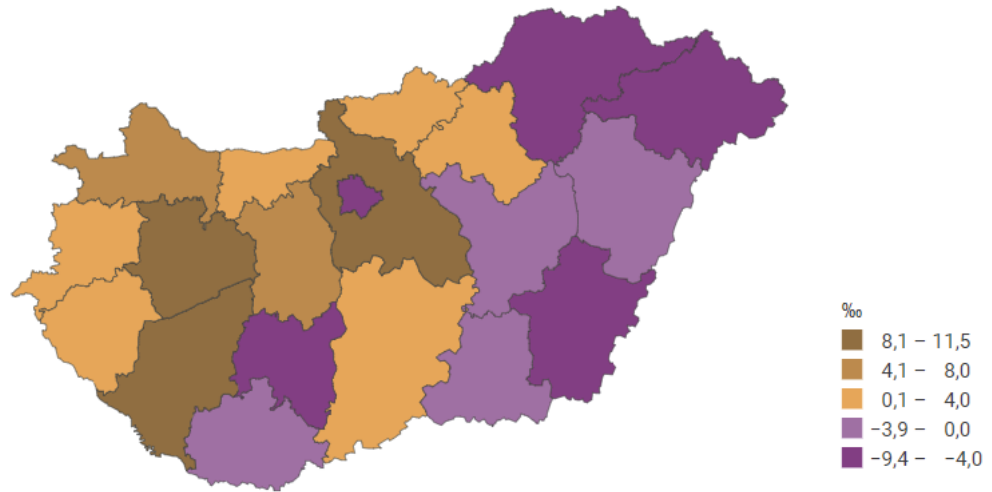
A koronavírus-járvány hatása a megyék belföldi vándorlási egyenlegében is megmutatkozott. **A megyék több mint felének nőtt a népességszáma a belföldi vándorlásokból fakadóan.** 11,5 ezrelékes arányszámmal Pest megye volt a legnépszerűbb lakóhely 2020-ban is, de a korábbi évekkel ellentétben az ezer lakosra jutó vándorlási különbözet Veszprém és Somogy megyében is kiemelkedő (8,7, illetve 8,3 ezrelék) volt. Győr-Moson-Sopron megyében kismértékben, 7,0 ezrelékre csökkent ez a mutató 2019-hez viszonyítva, míg Fejér megyében 5,7 ezrelékes növekedést tapasztaltak. Heves, Nógrád és Bács-Kiskun megyének a 2000-es évek eleje óta először lett pozitív a vándorlási egyenlege.

- Pest megye vándorlási nyereségét elsődlegesen a Budapestről odavándorlók adták, 15 650 fővel többen költöztek a fővárosból Pest megyébe, mint fordítva.
- Veszprém és Somogy megye vándorlási többlete nagyrészt szintén a fővárossal összevetve megmutatkozó pozitív vándorlási különbözetből eredt (1850, valamint 1550 fő), de a Pest megyével való kapcsolatból is vándorlási nyereségük származott (egyenként 450 fő).
- Fejér megye pozitív migrációs egyenlegét ugyancsak a Budapesttel és Pest megyével lezajlott népességcsere-folyamatok adták. 1650 fővel többen költöztek Fejér megyébe a fővárosból, mint fordítva, a Pest megyével való kapcsolatból pedig 600 fős többlet származott.
- Győr-Moson-Sopron megye vándorlási nyereségének legnagyobb része a Borsod-Abaúj-Zemplén megyével való összevetésből származott (500 fő), míg Nógrád és Bács-Kiskun megyénél Pest megyét lehet elsődlegesen kiemelni (350, valamint 300 fő).

A régiók közül Észak-Alföld és Észak-Magyarország népességmegtartó ereje volt a leggyengébb, de mindkét területi egység esetében mérséklődött a vándorlási veszteség a korábbi évekhez képest. Észak-Alföldön 5800, míg Észak-Magyarországon 2850 fővel csökkent a népességszám a belföldi vándorlásokból eredően. A megyék vonatkozásában a korábbi évekhez hasonlóan **2020-ban is Szabolcs-Szatmár-Bereg és Borsod-Abaúj-Zemplén megyéből vándoroltak el a legtöbben,** 3950, illetve 3700 fős vándorlási veszteséget okozva, ami ezer lakosra vetítve $-7,2$, illetve $-5,8$ ezreléket jelentett. A negatív vándorlási különbözet mindkét megye esetében leginkább a Budapestre és Pest megyébe irányuló elvándorlásnak tulajdonítható, de Szabolcs-Szatmár-Bereg megye vonatkozásában Hajdú-Bihar megye is meghatározó. 2020-ban kevesebben választották a fővárost új lakóhelyül, mint egy évvel korábban, aminek következtében Szabolcs-Szatmár-Bereg és Borsod-Abaúj-Zemplén megye vándorlási vesztesége is mérséklődött.

21. ábra

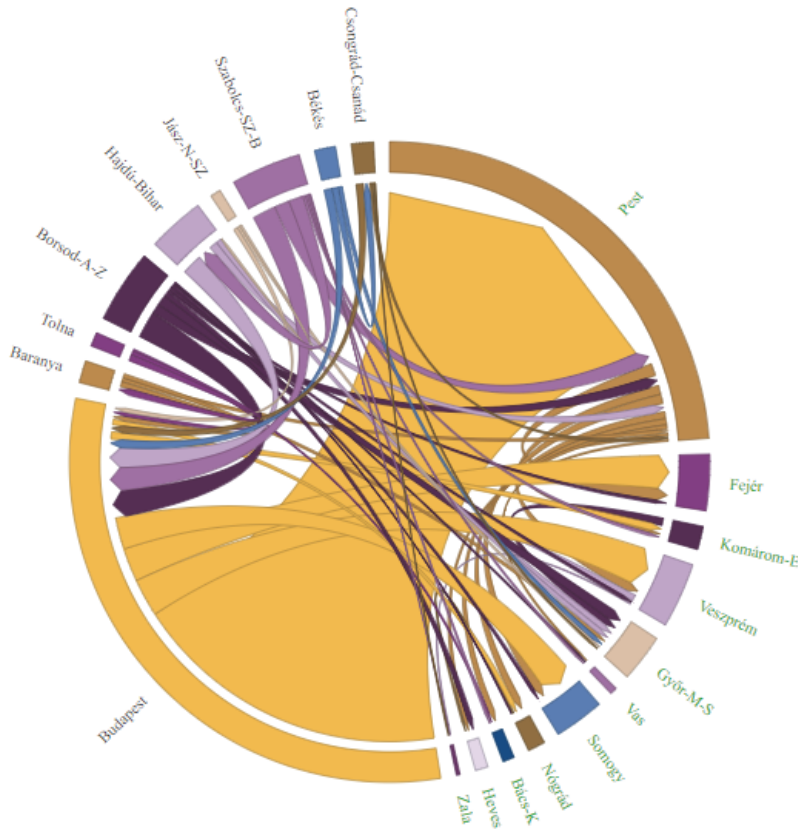
Az ezer lakosra jutó belföldi vándorlási különbszet megyénként, 2020*

+ Előzetes adat.

22. ábra

A megyék közötti belföldi vándorlási különbszet, 2020*

* A diagramon a megyék közötti vándorlási kapcsolatokat jelenítettük meg az egyes megyék közötti oda-, illetve elvándorlások különbszetei alapján. A pozitív vándorlási egyenlegű megyékhez azt a három megyét rendeltük, ahonnan a legnagyobb vándorlási nyereségük származott, míg a negatív vándorlási egyenlegű megyék mindegyikéhez három olyan megyét kapcsolunk, amelyekkel a népességcsere-folyamataik a leginkább veszteségesek voltak. A diagramon a nyíl iránya jelzi, hogy hová vándorolnak többen, míg a nyíl színe azt jelzi, hogy honnan vándorolnak el. A nyílak méretei a migrációs egyenlegek nagyságát tükrözik. A pozitív vándorlási egyenlegű megyéket zöld színnel jelöltük.

* Előzetes adat.

Folytatódott a kivándorló magyar állampolgárok számának a csökkenése

2020-ban a nemzetközi vándorlás pozitív egyenlege 9050 fővel mérsékelte hazánk természetes fogyásból adódó népességszám-csökkenését.

A nemzetközi vándorlásból származó bevándorlási többlet jellemzően a határ menti megyékben, ezek közül is elsődlegesen Győr-Moson-Sopron megyében csökkentette a népességfogyást.

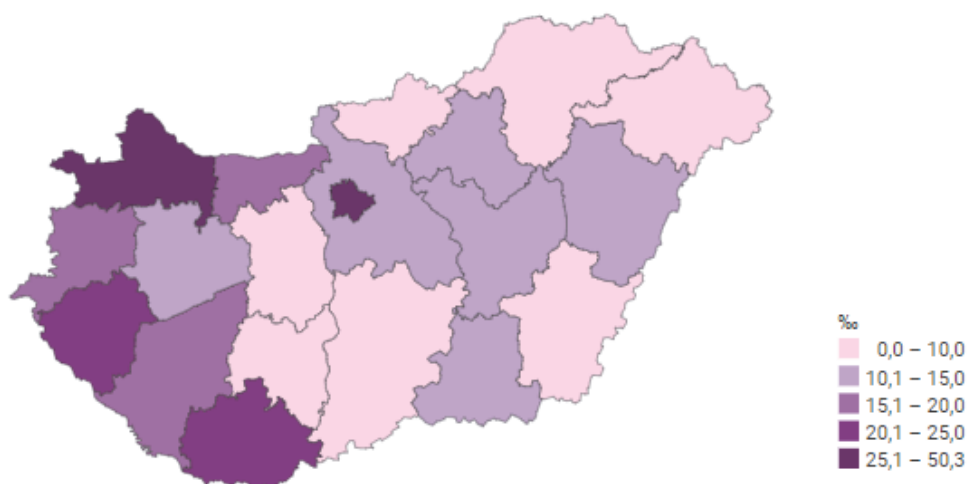
2021. január 1-jén a jogszerűen és huzamosan Magyarországon tartózkodó külföldi állampolgárok száma 194 400 fő volt, akik az ország népességének 2,0%-át adták. Az itt élő külföldiek

- többsége, 66%-a Európából, ezen belül is a környező országokból, főképp Ukrajnából (16%), Romániából (9,4%), Szlovákiából (7,3%), valamint Németországból (8,8%) érkezett.
- További 27%-uk Ázsiából, elsősorban Kínából vagy Vietnámból jött.
- 3,8%-uk Afrikából,
- 3,2%-uk pedig az amerikai kontinensről származott.

A Magyarországon tartózkodó külföldiek 45%-a Budapesten, 35%-a a fővároson kívüli városokban, 20%-a községekben élt. Ezer lakosra jutó arányuk Budapesten kiugró (50,3 ezrelék), de a fővároson kívül Győr-Moson-Sopron, Baranya és Zala megyében is 20 ezrelék feletti, míg Békés megyében a legkisebb (5,0 ezrelék). **Az itt élő külföldiek között több volt a férfi (59%), mint a nő (41%),** a korösszetételük pedig fiatalabb, mint a honos népességé. **Mindkét nem esetében a 20–39 éves korosztály létszáma a meghatározó,** akik összességében a külföldiek 49%-át tették ki.

23. ábra

Az ezer lakosra jutó külföldi állampolgárok száma megyénként, 2021. január 1.*

* Előzetes adat.

A magyar állampolgárok kivándorlásának pontos mérése több tényező miatt is nehézségekbe ütközik, de az adminisztratív nyilvántartásokból rendelkezésre álló adatok alapján látható, hogy folytatódott az elmúlt évekre jellemző csökkenő tendencia. **2020-ban 19 300 magyar állampolgár távozott külföldre**, ami több mint kétezer fővel kevesebb, mint egy évvel korábban. A csökkenés mértékét a koronavírus-járvány és a Brexit megvalósulása is befolyásolhatta. A kivándorló magyarok 37%-a Ausztriát, 27%-a Németországot, 10%-a az Egyesült Királyságot választotta új otthonának. Miközben az Ausztriába kivándorlók hányada emelkedett 2019-hez viszonyítva, addig Németország részaránya enyhén, míg az Egyesült Királyságé jelentősen csökkent. **Külföldre leginkább a fiatal korosztályok tagjai vándorolnak:** a kivándorló magyarok 42%-a 30 év alatti, 68%-a pedig még nem érte el a 40 éves életkort. Ezek az arányok jelentősen eltérnek az itthoni lakónépesség kor megoszlásától (31 és 44%). **A kivándorlók 53%-a férfi**, családi állapot szerint pedig **túlnyomó részük nőtlen, hajadon (65%)** volt.

Noha a ki- és a visszavándorló magyarokra vonatkozó statisztika is alulbecsüli a tényleges mozgások számát, de feltételezhetjük, hogy a hazatérés bejelentésében inkább érdekeltek. **2020-ban 23 100, korábban kivándorolt, Magyarországon született magyar állampolgár vándorolt vissza**, ami szinte megegyezik a 2019-ben megfigyelt 23 172 fővel. A visszavándorló magyarok 34%-a Ausztriából, 24%-a Németországból, további 21%-a az Egyesült Királyságból tért haza. A 2019-es adatokhoz viszonyítva az Ausztriából visszatérők aránya nagymértékben emelkedett a csoportjukon belül, miközben a Németországból visszavándorlók aránya jelentősen csökkent, az Egyesült Királyságból hazatérőké pedig stagnált. **A hazatérők 61%-a 40 évesnél fiatalabb**, 28%-a 30 év alatti, **56%-uk férfi**, jellemzően (53%) hajadonok vagy nőtlenek, de **a kivándorló magyarokhoz viszonyítva körükben magasabb volt a házások aránya (35, illetve 24%)**.

[1]: 2009. július 1-jén lépett hatályba a bejegyzett élettársi kapcsolatokról szóló 2009. évi XXIX. törvény, amely szabályozza az azonos nemű személyek közötti kapcsolat létesítését, megszűnését.

További adatok, információk

[Fogalmak](#)

[Táblák \(STADAT\)](#)

Elérhetőségek:

kommunikacio@ksh.hu

[Lépjen velünk kapcsolatba](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789